

Asbest i hus på Dalhem?

Till handläggare
Magnus Olsén
Helsingborgs Miljökontor

Helsingborg 2011- 02-23
Ärende: 2008-1038

Brevet från HFAB som bilaga i ditt brev är inte helt överensstämmande med vad som har framkommit tidigare. Peter Svensson är medveten om att den här asbestsaneringen inte har anmälts varken till Arbetsmiljöverket eller till Miljökontoret innan det påbörjades. Därför är det inte sant att Dag Blomkvist eller annan på Helsingborgshem eller HFAB har haft den dialog som beskrivs i brevet från HFAB om att saneringen skulle ha gjorts i samråd med Peter Svensson som beskrivs så här: i samråd med Peter Svensson (handläggare) bestäms det att vi kan arbeta med rivning av detta material 1 timme om dagen i luftig miljö (ute) och det gör vi även när vi river köket, när vi har rivit köksväggen som jag fick bilder på (skräpet) detta togs bort vid arbetsdagens slut. **Det fanns således inget rivningsmaterial kvar när vi lämnade arbetsplatsen kl 16.00.**

De bilder jag har delgett er tidigare är från den första delen i asbestsaneringen som visar bildmaterial från 2008-05-28-29. Dessa bilder togs på kvällen ungefär 20.00, alltså var rivningsresterna kvar efter 16.00 som det påstods vara bortforslat.

Bilderna som jag skickar nu är från båda saneringstillfällena alltså från 2008-05-28-29 och 2008-05-12. Det har alltså skett sanering av asbest vid två tillfällen i olika delar av samma lägenhet.

När det gäller asbesten visste man inte vad man hanterade förrän jag slagit larm om den här hanteringen och först då tog man beslut om att göra en analys av materialet.

Jag vill ha en kopia på analysresultatet som beskriver det som sägs i HFAB:s rapport.

Börjar det bli svårt för er eftersom ni hela tiden byter handläggare. Är det en medveten strategi att göra så här när marken börjar brännas.

I ärendeskriften (2008-06-16) Med rubriken oanmäld inspektion finns följande att läsa: det är oklart om skivorna innehåller asbest. Men provbitar har skickats till lab(pegasus).

Men skivorna har hanterats som om de innehöll asbest. Min kommentar: "När man säger sig inte veta om skivorna innehåller asbest och jobbar sig igenom det här utan någon som helst skyddsutrustning då har man brutit mot det arbetsskydd som finns instiftat i arbetsmiljölagen.

Arbetsmiljöplan som upprättades inför arbetet visades. Denna plan fanns inte när man började saneringen eftersom man inte anmält det här till berörda myndigheter när man påbörjade det här uppdraget. Arbetsledaren sa dessutom att han inte känt till att det kan finnas material som kan innehålla asbest. Ur försiktighetssynpunkt tar man väl reda på vad som gäller innan man tar sig an det här.

Hur kan man säga att skivorna har tagits ner hela. Med tanke på den fotodokumentation som har gjorts visar det att det inte alls har gjorts som beskrivs i diariet.

Vad är det ni skydda och värnar om i det här fallet? Försiktighetsprincipen vad säger den er?

Jag gav er en möjlighet att ta er an en miljösituation som inte uppfyller de kriterier som miljöbalken kräver. Det är ju helt klart att det här inte har skötts enligt det som arbetsmiljölagen och miljöbalken säger, ändå får jag en känsla av att ni försöker att skydda HFAB och Helsingborgshem. Det vore klädsamt om ni även här visade att ni inte tolererar de övertramp som har gjorts här och visar att det finns en miljölag som är till för alla och att vissa i samhället inte får synda på nåden utan att få straffansvar.

Asbest i hus på Dalhem

Byggmaterialet i ett av husen på Dalhem innehåller asbest. Det står klart efter miljökontorets analys.

ASBEST. När ett av bostadshusen på Dalhemsvägen skulle renoveras av byggföretaget AFAB, misstänkte man att delar av fasaden innehöll den hälsovådliga mineralen asbest.

- Vi tog prov på huset och resultaten har kommit nu. De visade att visst byggmaterial innehåller asbest, säger miljöinspektör Peter Svensson.

Vad innebär det?

- Först och främst är det en arbetsmiljösak. De som jobbar med det här måste vidta vissa skyddsåtgärder så att de inte får i sig det. Det finns speciella regler kring det här som rör arbetsmiljön.

Finns det någon fara för de boende?

- Jag bedömer att risken för de kringboende är minimal.

Men är inte asbest cancerframkallande?

- Jo, men så länge man inte arbetar med det är risken oerhört liten. 20080611

MALIN LINDGREN
malin@xtrahelsingborg.se

Asbest

- ▶ Asbest är en oorganisk naturfiber.
- ▶ Materialet är eldsäkert och har därför haft en mängd olika användningsområden, alltifrån veke i oljelampor till skyddskläder.
- ▶ Asbest är dock hälsovådligt.
- ▶ Fibrerna tränger in i andningsorganen och orsakar asbestos. Forskare har även kunnat påvisa en cancerframkallande effekt.

Första saneringen Bild-1-2: har tagits 2008-05-12 som visar på hur respektlöst HFAB har hanterat rivningsmaterial tillsammans med övrigt rivningsmaterial.

Andra saneringen Bild-1-2: visar på att rivningsresterna efter andra rivningen låg kvar flera dagar på platsen efter rivningen. Bilder tagna 2008-05-28 och 29.

Från Miljökontoret påstår man att rivningsresterna avlägsnades direkt efter arbetsdagens slut. De här bilderna visar att så inte är fallet eftersom de datum som är angivna tillsammans med bilderna bekräftar att det inte är så.

2008-09-19

Svar gällande arbete Dalhemsvägen 63 i Helsingborg.

HFAB fick under våren en beställning av Helsingborgshem AB. Arbete gällande 2 st ytterväggar i sovrums och kök, som skulle riva i sin helhet pga tryckimp illaluktande virke.

När vi börjar på rivningen i sovrumsrummet, hittar vi en skiva som vi tror är internit. För att vara på den säkra sidan så att det inte är något farligt som vi hanterar, så skickas det ett prov till pegasus labb i Uppsala.

Svaret får vi när vi har rivit färdigt, det visar sig innehålla asbest men det är dock inte den farliga sorten.

Denna asbest heter krysotil, som även finns i naturligt miljö så som skog etc. I samråd med Peter Svensson handläggare hos er, bestäms det att vi kan arbeta med rivning av detta material 1 timme om dagen i luftig miljö (ute). Och det gör vi även när vi river köket, när vi har rivit köksväggen som jag fick bilder på (skräpet) detta togs bort vid arbetsdagen slut. Det fanns således inget rivningsmaterial kvar när vi lämnar arbetsplatsen kl 16.00.

Med vänlig hälsning

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Dag Blomkvist".

Dag Blomkvist ansvarig arbetsledare på HFAB Helsingborg AB.

Från: "Svensson Peter - MK" <Peter.Svensson@helsingborg.se>
Datum: Fr, 2008-05-16, 09:22 am
Till: borje@wigstrom.net
Prioritet: Normal
Inställningar: [Visa hela brevhuvudet](#) | [Visa utskriftsvänlig version](#) | [Ladda ner detta brev som en fil](#)

1. Försiktighetsprincipen i miljöbalken gäller i den mån miljöbalken blir tillämplig. Omsatt i hantering av asbest kan det innebära att minska riskerna för att utsättas för asbestdamm.
2. Det är HFAB som utför arbetet på Dalhemsvägen 63. Jag har inte frågat om utbildning, det är Arbetsmiljöverkets fråga i första hand.
3. Samma som 1.
4. Det är en fråga för Arbetsmiljöverket. Ingen tillstånds- eller anmälningsplikt till Miljönämnden.
5. Även vid mindre saneringar av asbest kan risk för damning finnas. De hälsoeffekter som kan uppstå är asbestos (asbestdammlunga) och några former av cancer.
6. Det är en fråga för Arbetsmiljöverket i första hand.

Evakuering av hyresgäster kan vara en skyddsåtgärd i samband med asbestsaneringar.

De rivningsrester som kan innehålla asbest låg samlat och inplastat på en täckt släpvagn. Inget annat avfall fanns i släpvagnen.

Hälsningar
 Peter Svensson

-----Ursprungligt meddelande-----

Från: borje@wigstrom.net [mailto:borje@wigstrom.net]
 Skickat: den 14 maj 2008 12:22
 Till: Svensson Peter - MK
 Ämne: Frågor och svar kring asbest

Jag vill ha svar på följande frågor inklusive vad företaget heter som sanerar bostaden.

MVH
 Börje Wigström

Det är mycket strikta regler i hanteringen av asbest vid en sanering som innebär att samma regelverk även omfattas när man gör en mindre asbestsanering.

Peter Svensson avslutar sitt mail med att påpeka att rivningsresterna låg samlat och inplastat på en täckt släpvagn. Men det jag har bevittnat talar om något helt annat nämligen att rivningsrester, asbest, träreglar och allsköns bråte i en enda röra låg slängt på backen som låg där i flera dagar. Kan det vara så att det gjordes en uppröjning på platsen när Peter Svensson uppmanade HFAB om detta och sedan snickrade ihop en skrivelse som blev en trovärdighet som bara övertygade honom själv.

Även Miljökontoret, HFAB och miljöinspektör Peter Svensson har medverkat till det här som kan vara ett miljöbrott eftersom man har blundat för den här allvarliga förseelsen.

Miljökontoret har en strategi att man skall dölja felaktigheter som begås. Allt för att fastighetsägaren HBG-hem skall låtas vara seriös i miljöhänseende när man begår felaktigheter som inryms i miljöbalken.

Arendeutskrift 2010-06-15 Sidans översta diarienummer 1995-005138

5166	33	Minnesanteckning	<i>Datum:</i> 1997-03-03 <i>Handl:</i> MKKJ	<i>Orsak:</i> Minnesanteckning <i>Dok:</i> In/Ut:
<i>Anteckning:</i> Telefonsamtal från Stefan Bolin, Hyresgästföreningen.				
51670	32	Minnesanteckning	<i>Datum:</i> 19970120 <i>Handl:</i> MKKJ	<i>Orsak:</i> Minnesanteckning <i>Dok:</i> In/Ut:
<i>Anteckning:</i> Inger Welin, Hälsingborgshem ringt.				
51677	25	Expediering	<i>Datum:</i> 19960704 <i>Handl:</i> MKKJ	<i>Orsak:</i> Expediering <i>Dok:</i> In/Ut:
<i>Anteckning:</i> Information till Hbghem ang klagomål på inomhusmiljön i hyreslägenhet på Dalhemv 129 B.				
51674	30	Samtal/tillsyn	<i>Datum:</i> 19960619 <i>Handl:</i> MKKJ	<i>Orsak:</i> Samtal <i>Dok:</i> In/Ut:
<i>Anteckning:</i> Telefonsamtal med Elisabeth Gilert, Göteborgs Universitet angående den undersökning som gjorts av J&W.				
51672	24	Skrivelse. ink	<i>Datum:</i> 19960531 <i>Handl:</i> MKKJ	<i>Orsak:</i> Skrivelse <i>Dok:</i> In/Ut:
<i>Anteckning:</i> J&Ws utredning angående mögel - och asbestförekomst från Hälsingborgshem.				
51675	29	Samtal/tillsyn	<i>Datum:</i> 19960422 <i>Handl:</i> MKKJ	<i>Orsak:</i> Samtal <i>Dok:</i> In/Ut:
<i>Anteckning:</i> Samtal med Agneta Jörgren på Hälsingborgshem. En undersökning har gjorts i lägenheten. AJ skickar kopia på rapport.				
51676	28	Skrivelse, ink	<i>Datum:</i> 19960304 <i>Handl:</i> MKKJ	<i>Orsak:</i> Skrivelse <i>Dok:</i> In/Ut:
<i>Anteckning:</i> Protokoll från slutbesiktning av lägenheten inkommet från Hälsingborgshem.				
51678	27	Samtal/tillsyn	<i>Datum:</i> 19960301 <i>Handl:</i> MKKJ	<i>Orsak:</i> Samtal <i>Dok:</i> In/Ut:
<i>Anteckning:</i> Telefonsamtal med Inger Welin på Hälsingborgshem. Hon har tagit över ärendet från Valdis Pavulans. Ärendet ska upp i Tingsrätten den 27/3. Inger Welin önskar kompletterande material i ärendet. Skickat detta. Hälsingborgshem ska göra en uppföljande besiktning i lägenheten med en opartisk besiktningsman som tidigare inte varit inkopplad på ärendet. En slutbesiktning av lägenheten gjordes den 17/1. IW skickar över protokoll från denna till oss.				
51680	26	Samtal/tillsyn	<i>Datum:</i> 19960130 <i>Handl:</i> MKKJ	<i>Orsak:</i> Samtal <i>Dok:</i> In/Ut:
<i>Anteckning:</i> Claes Johnsson ringt. åtgärder är vidtagna i badrum och sovrum men inte i kök. Han önskar någon form av kontroll av att allt är OK - dock ingen brådska. CJ menar också att HFAB handskats ovarsamt med asbestskivor i hans lägenhet.				

19960130: I ärendeutskriften som ovan i sista stycket nämns det i sista raden: CJ menar också att HFAB handskats ovarsamt med asbestskivor i hans lägenhet. Det här visar på att det visst finns asbest i läghusen på Dalhem.

19960531: I 5:e stycket, J&W:s utredning angående mögel – och asbestförekomst från Helsingborgshem.

FOTO: TOMAS ONEBORG

Fusket ökar vid asbestsanering

Publicerad: 3 december 2010, 02.00. Senast ändrad: 6 december 2010, 14.37

Rigorösa skyddsregler gäller för sanering av asbest, som är starkt cancerframkallande. Men de strikta reglerna följs inte alltid. Larmen om slarv och fusk har blivit allt vanligare.

Svd 2011-02-23: Asbesten är totalförbjuden i Sverige sedan 1982, men finns i de flesta hus från runt 1950 till mitten av 1970-talet, bland annat miljonprogrammets bostäder. Även äldre hus innehåller asbest efter olika ombyggnader.

Runt 400000 ton finns inbyggt i fastighetsbeståndet, enligt fackförbundet Byggnads. Många av husen är nu mogna för renovering och antalet asbestrivningar har fördubblats sedan 2002. Men det förekommer också svartrivningar, som genomförs utan skyddskläder och avspärrningar och utan information till de anställda. Byggfacken är oroade.

-Frågan borde uppmärksammas mer. Risken för att vi får fler cancerfall i framtiden är överhängande, säger Byggnads ordförande hans Tilly.

Nyligen polisanmälde elektrikerförbundet fastighetsägaren Locum och entreprenören Bravida sedan ett 50-tal elektriker hade exponerats för asbest på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge. Arbetet hade då pågått i flera år. I somras anmälde elektrikerfacket också det allmännyttiga bostadsbolaget Stockholmshem sedan asbest påträffats vid ombyggnader i Rinkeby.

-Det förekommer fler och fler fall, därför har vi infört en ny rutin. Vi polisanmäler varje gång vi har bevis för att asbest har hanterats felaktigt. Problemet är att hinna säkra bevis, säger ombudsman Tina Nordling på Elektrikerförbundet.

Byggfacket får en strid ström av tips från både medlemmar och allmänhet om misstänkta saneringar. Det kan vara hyresgäster som är oroade över en pågående renovering. –Jag har något fall i månaden där vi misstänker asbest, men saknar bevis. I efterhand har vi ingen möjlighet att kontrollera hur ett jobb har gjorts och om det fanns asbest där, säger Tina Nordling. De många leden av underentreprenörer gör branschen svårkontrollerad, ppekar Jörgen Eriksson, Arbetsmiljöansvarig på Byggnads.

-Saneringar som inte görs korrekt kan också utsätta tredje man för fara. Vi har väldigt bra och seriösa saneringsföretag, men de kan inte konkurrera med lycksökarna, säger han.

Larm kommer också till Arbetsmiljöverket, som ansvarar för tillsynen. Jan Swedberg, distriktschef i Göteborg, berättar om ett fall nyligen som gällde flera militärförråd utanför Mariefred. –Vi åkte dit och där gick arbetstagare omkring och plockade ner eternittak. De hade ingen aning om vad de hanterade och att det var farligt. Arbetet stoppades och företaget ålades direkt ett vite på 50000 kronor för asbestarbete utan tillstånd. Svartrivningar är långt ifrån ovanligt, enligt Arbetsmiljöverkets generaldirektör Mikael Sjöberg. –Tyvärr förekommer det alldeles för många fall. Det är ett otroligt cyniskt spel med människors liv, säger han.

Finns det en fara också för tredje part? –Ja absolut. Om arbetskraften är utbildad och området inte kapslas in och spärras av kan det vara en fara också för exempelvis boende i samma hus, säger Sjöberg. Enligt branschorganisationen Sveriges Byggingustrier, BI är konkurrensen från bolag som struntar i reglerna ett problem. –Företagen som försöker göra allt enligt

föreskrifterna konkurreras ut av oseriösa bolag. Ibland handlar det helt uppenbart om fusk, säger arbetsmiljöexpert Björn Samuelsson på BI. En regelrätt asbestsanering blir dyr. Men ofta vinner det lägsta anbudet. Beställaren borde dra öronen åt sig när ett anbud ligger långt under övriga, anser han.

-Men i många fall tycks man strunta i det. Värst är de byggherrar som anlitar ett helt oseriöst företag, som tar in några killar från Baltikum för att göra jobbet över en helg, helt utan skyddsutrustning. Det största problemet är slarv under miljöinventeringarna som ska göras i förväg, enligt Tomas Kullberg, arbetsmiljöansvarig på Byggettan. Det leder till att asbesten upptäcks först under arbetets gång. –Det är mycket vanligt att anställda riskerar att exponeras mot sin vilja, säger han.

Ur kommunens Agenda 21

Helsingborg idag?

Staden med två ansikten

Helsingborgs stad har ca 117 000 invånare. Enligt aktuella prognoser kommer en kraftig inflyttning till kommunen att ske framöver. År 2010 beräknas Helsingborg ha närmare 125 000 invånare. Denna ökning ställer redan nu krav på en framsynt och miljöanpassad planering.

Helsingborg har många positiva värden - vackert belägen med en stark historisk identitet, ett positivt näringslivsklimat och ett mångsidigt kulturutbud. Men Helsingborg har också en annan sida. Helsingborg är en segregerad stad, präglad av social, ekonomisk och etnisk uppdelning.

Folkhälsosituationen är oroande med höga ohälsotal.

I kommunen ingår områden med länets lägsta medellivslängd.

Miljörelaterade sjukdomar och besvär, som allergier och astma, är vanligare i Helsingborg än i landet som helhet.

Alkohol- och drogmissbruk är ett stort problem och förskrivningen av läkemedel är hög. Sedan 1970 har 8000 lägenheter i nerslitna områden moderniserats. Upprustningen har skett i förhoppning om att den också skulle förändra bostadsområdenas sociala karaktär. Nu ger satsningen på en ekologisk omställning nya möjligheter. De ekologiska frågorna kan förbättra sociala kontakter, ge ny kunskap, ny framtidstro, livgivande boendemiljöer och nya jobb.

Hälsoläget är inte det allra bästa om man ser på det här dokumentet som den förra miljöchefen var med och tog fram. När jag summerar den här skrivelsen är det ett mått på vilka värderingar våra myndigheter och fastighetsägare ger oss medborgare. Ofta läser man fast sig i skälighetsprincipen i stället för att låta försiktighetsprincipen få företräde när man skall komma till ett avgörande.

Många tjänstemän och politiker rättfärdigar sina beslut genom citat: ”jag gjorde inget olagligt, men jag misslyckades bara med att följa lagen”. Gällande lagar kan vara tillåtande men inte tvingande och kan ha en låg politisk prioritering.

Dessutom är det så att allt som händer oss människor bara händer så länge vi tillåter det.

**Börje Wigström
Helsingborg**